



Det odontologiske fakultet ved Universitet i Oslo utdanner fremtidens tannleger, sammen med lærestedene i Bergen og Tromsø og lærestedene i utlandet som tiltrekker seg norske studenter. Foto: Ingar Storfjell, OD/UiO.

Vanskelig å si hvor mange tannleger Norge trenger

✍ TONE ELISE ENG GALÅEN

Aldri har tannhelsen i den norske befolkningen vært så god som nå. Tre generasjoner etter at utbyggingen av tannhelsetjenesten startet for alvor, har vi sunnere munn og mer kunnskap enn noen gang. Så hva skal alle tannlegene gjøre i fremtiden?

Denne høsten tar til sammen cirka 175 nye studenter fatt på odontologistudiet i Norge, fordelt på de tre universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Norsk senter for forskningsdata (NSD)s Database for statistikk om høyere utdanning viser at fra og med 2014 til og med 2018 fullførte 585 studenter tannlegestudiet her til lands. I tillegg viser tall fra Lånekassen at det i perioden 2018–2019 var 284 nordmenn som studerte odontologi i utlandet.

Mer estetisk tannbehandling er et symptom

– Utdannes det for mange tannleger til Norge, tannlege og universitetslektor i samfunnsodontologi, Carl Christian Blich?

– Det er et vanskelig spørsmål fordi det er så mange faktorer som spiller inn. Men generelt sett har vi fått god tannhelse i Norge, noe som endrer behandlingsbehovet i befolkningen. Ser man på de store tallene, er jeg av den oppfatning at vi er i ferd med å få for mange allmennpraktikere i Norge. Gjennom mange år har andelen 18-åringer som ikke har fyllinger i tennene vært jevnt stigende, sier han.

– Det vil bli vanskeligere å leve av karies i fremtiden?

– Ja, karies og dens følgetilstander. Før var det vanlig med mange fyllinger før man var 20 år. Etter hvert måtte kanskje fyllingen skiftes ut. Eller kanskje tanna ved siden av sprakk. Dette har vært et viktig levebrød for tannlegene, ett som det vil bli vesentlig mindre av i tiden som kommer, sier Blich.

Blich mener oppblomstringen av tannleger som tilbyr estetisk tannbehandling er et symptom på at behovet for tradisjonell tannbehandling nå er mindre enn tidligere.



Mange faktorer spiller inn, når det gjelder hvor mange tannleger vi trenger her i landet, og man skal være forsiktig med å kutte i antall utdanningsplasser, sier NTFs president, Camilla Hansen Steinum. Foto: Kristin Aksnes.

– Vi har ingen gode tall på det, men vi ser at tannleger, særlig i de store byene, annonserer med enten svært lave priser, eller for eksempel voksenregulering med gratis konsultasjon. Denne typen behandling var ikke aktuell for relativt få år siden. Jeg ser dette som et utslag av at tannleger i de store byene har for lite å gjøre allerede i dag, sier han.

At tettheten av tannleger er like stor som for 45 år siden, får Blich til å stusse.

– Hvis du fordeler antall tannlegeårsverk i Norge på antallet innbyggere, så har vi like stor tannlegetetthet i dag som på midten av 70-tallet da det var mye mer tannsykdom i befolkningen. I tillegg har vi fått snaut 1 000 tann-

pleierårsverk der mange jobber i privat sektor. Noen argumenterer med at vi lever lenger og dermed får flere sykdommer som vil påvirke tannhelsen. Men det vil aldri erstatte de tradisjonelle tannlegeoppgavene. Jeg synes det er rart at ikke flere stiller spørsmål ved disse tingene, sier han.

– Kan for mange tannleger føre til overbehandling?

– De som reklamerer med billige undersøkelser, blir i alle fall nødt til å ta det igjen på en eller annen måte. Behovet for de tradisjonelle oppgavene vil bli sterkt redusert innen få år, og jeg tror ikke at estetisk tannbehandling vil kunne kompensere for dette. En annen ting som bekymrer meg, er at allmenntannlegene, etter hvert som de får mindre og mindre å gjøre, kan komme til å slite med å opprettholde kompetansen sin, sier Blich.

Han har etterlyst debatten lenge, men synes det har skjedd lite på området de siste tre årene.

– Det er Tannlegeforeningen og lærestedene som sammen må finne ut av hva den nye tannlegerollen skal være. Den diskusjonen er det så langt ingen som har tatt ordentlig. I stedet fortsetter universitetene med å ta inn et stort antall unge mennesker med gode karakterer, og utdanner dem til en fremtid som ingen har tatt tilstrekkelig stilling til, sier Blich.

Tilstrekkelig mange tannleger må tilpasse seg fremtidens oppgaver

– Vi er både opptatt av å utdanne gode tannleger, og at det hverken skal være for mange eller for få tannleger i Norge, sier president i Den norske tannlegeforening, Camilla Hansen Steinum.

– Norge har like god tannlegedekning i dag som på midten av 70-tallet, da tannhelsen var langt dårligere?

– Det er riktig at befolkningen har fått bedre tannhelse. Samtidig vet vi at eldre og syke på aldershjem ikke får den oppfølgingen de skal ha. Mange lever lenger med kroniske sykdommer, og mange som nå overlever for eksempel kreft, kan få store problemer med tennene. Kanskje skal vi ikke bruke like mye tid på barn og unge slik vi gjorde tidligere, men konsentrere oss mer om andre grupper i samfunnet, sier Steinum.

Hun mener tannlegene må tilpasse seg de arbeidsoppgavene som trengs i fremtiden.

– Det finnes uløste arbeidsoppgaver som tannleger kan bli mye bedre på. Ikke minst er det viktig for lærestedene å følge med på hvilken kompetanse tannlegene vil behøve i fremtiden, sier hun.



Universitetslektor og tannlege Carl Christian Blich stusser over at tannlegetettheten er den samme som for 45 år siden. Foto: Privat.

– Er det vanskelig å få jobb for tannleger i Norge per i dag?

– Det er færre ledige stillinger ute enn tidligere, men alle får jobb etter endt utdanning. Søker du jobb utenfor storbyene, er det enklere å komme inn på arbeidsmarkedet. Vi hadde en periode på 80-tallet hvor det var veldig vanskelig for nyutdannede tannleger å få jobb. Så snudde det plutselig til tannlegemangel. Dette er en fin balansegang hvor mange faktorer spiller inn, og man skal være forsiktig med å kutte utdanningsplasser, sier Steinum, som legger til at det også er myndighetenes oppgave å se til at Norge har nok tannleger, men heller ikke for mange.